

Зміст

"Новини садівництва"
щоквартальний
науково-виробничий журнал
№4(78), жовтень-грудень 2012 р.

Засновники:

Укрсадвинпром; Уманський національний університет садівництва; Інститут помології НААНУ; Інститут зрощуваного садівництва НААНУ; Подільська дослідна станція Інституту садівництва НААНУ

Зареєстрований Держком-видавом України
5.03.1994 р., серія КВ 465

Головний редактор:

доктор с.-г. наук Мельник О.В.

Редакційна колегія:

доктори с.-г. наук Балабак А.Ф.,
Бутило А.П., Копилов В.І.,
Копитко П.Г., Майдебура В.І.,
Хоменко І.І.; доктор екон. наук
Непочатенко О.О.; кандидат с.-г.
наук Ріпамельник В. П.; Цим-
бровська Л.О., Рибак А.В.

Номер редагували:

Дрозд О.О., Личенкова І.О.,
Цимбровська Л.О.
Комп'ютерний набір: Мельник І.О.
Проект обкладинки,
і верстання: Мельник О.В.

**За використання
матеріалів
посилання на "НС"
обов'язкове**

Підписка в редакції

Адреса редакції:
Абон. скринька 543,
20305, м. Умань-5
Черкаської області.
Сайт: novsad.com
Ел.пошта: novsad@ukr.net
тел. +38 04744 32326

Підписано до друку 20.XII.2012
Формат 60х84 1/16
Обсяг 3 др. арк.

Надруковано в друкарні
фірми "Есе": 03142, м. Київ,
пр-т Акад. Вернадського, 34-1

Захист саду

Післязбиральний захист смородини:
польський досвід.....2

Розсадництво

Чотиримісячні саджанці кісточкових.....5

Агротехніка

Обрізування яблуні сорту Гала.....6

Стіл чи шпалера.....9

Раундап після збору врожаю.....13

Замінники тирси.....15

Точка зору

Польсько-російські експортні проблеми.....16

За рубежом

Мельник О.В. Тенденції
виробництва яблук у світі.....18

Вищу ефективність садівництву.....25

Польська сливова програма.....26

Переробка, реалізація

Успіх зберігання плодів.....29

Нове у зберіганні яблук.....33

Проблеми якості

Якість бельгійських суніць.....36

Об'єднання

Співпраця виробників
чорної смородини.....37

Календар конференцій, семінарів, виставок.....38

Зміст журналу "Новини садівництва" за 2012 р.39

Фото на обкладинці: 15-річне насадження сорту
Глостер зі вставкою ПБ-9 в саду Т. Пагача, Польща
(фото О.В.Мельника).

ЗА РУБЕЖЕМ

ЗА РУБЕЖЕМ

ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ЯБЛУК У СВІТІ

Мельник О.В., завідувач кафедри плодівництва і виноградарства
Уманського національного університету садівництва, доктор с.-г. наук, професор

За матеріалами симпозиуму "Prognosfruit", який відбувся у французькій Тулузі 2–4 серпня 2012 року, та зарубіжних публікацій.

Із 70 млн. тонн світового валового виробництва яблук у 2010 р. майже половина – 47,8% – припадала на Китай і 13,9% – 9,6 млн. тонн – на країни Європейського Союзу.

Валове виробництво в країнах Євросоюзу

На фоні майже десятивідсоткового зниження валового виробництва яблук у країнах ЄС близько 6 млн. тонн (61%) виробляють Польща, Італія і Франція, причому в двох останніх виробництво неухильно знижується. Більше третини минулорічного валового збору недобрали садівники Франції, Бельгії та Словенії, п'яту частину – Австрії, Голландії, Іспанії, Литви та Швеції, 10–15% – садівники Великобританії, Данії, Італії, Латвії та Португалії (табл. 1). У той же час у Польщі валовий збір яблук прогнозувався на рівні 2,8 млн. тонн, що на 12% перевищує показник попереднього року; в Угорщині валовий збір вищий на 39% та на 16–18% в Словенії і Чехії.

1. Виробництво яблук у країнах Євросоюзу [4], тис. тонн

Країна	2010р.	2011р.	2012р. (прогноз)	2012 2011, %	2012 2009-2011, %
Польща	1850	2500	2800	+12	+21
Італія	2179	2293	1993	-13	-11
Франція	1579	1701	1151	-32	-30
Німеччина	835	953	933	-2	-2
Угорщина	488	301	418	+39	-4
Румунія	423	412	402	-2	-1
Іспанія	486	507	384	-24	-21
Голландія	334	418	320	-23	-17
Греція	254	305	297	-3	+14
Португалія	251	265	225	-15	-15
Бельгія	288	305	212	-30	-32
Великобританія	214	226	191	-15	-12
Австрія	169	199	153	-23	-17
Чехія	103	79	92	+16	-16
Словенія	66	73	51	-30	-25
Литва	46	49	39	-20	-31
Словачія	32	33	39	+18	+4
Данія	21	20	18	-10	-17
Швеція	20	17	14	-18	-24
Латвія	12	8	7	-13	-36
Всього	9651	10663	9739	-9	-7

Відносно стабільним залишається виробництво яблук в Німеччині – близько 10% від загального для країн Євросоюзу, Румунії (4,1) і Греції (3%). Найбільший внесок у зниження німецького виробництва яблук у поточному сезоні зроблено рейнським регіоном садівництва (-22%), регіоном Боденського озера (-18) та в Саксонії (-7%), а в Італії – Південний Тироль, зокрема Альта Адіге (-15%) і Трентіно (-11%) [1].

Зниження західноєвропейського виробництва яблук пов'язують, в основному, з несприятливими кліматичними умовами останніх років. Наприклад, у Бельгії тепла погода січня змінилася назвичими для цього регіону морозами до мінус 16°C в лютому, сухим, із заморозками в кінці місяця, березнем та холодним і дощовим квітнем. Суттєві заморозки і холодна дощова погода супроводжувала цвітіння яблуні у Франції [1].

Сортова структура в країнах Євросоюзу

З майже 23% обсягом валового виробництва у країнах Євросоюзу, як і в

2. Домінуючі сорти яблуні і тенденція їх виробництва у країнах Євросоюзу [4], тис.тонн

<i>Сорти</i>	<i>2011р.</i>	<i>2012р. (прогноз)</i>	<i>2012 2011, %</i>	<i>2012 2009-2011, %</i>
Голден Делішес	2616	2212	-15	-13
Гала	1134	1070	-6	+1
Айдаред	644	862	+34	+29
Ред Делішес	679	555	-18	-19
Джонаголд	644	468	-27	-27
Чемпіон	327	409	+25	+35
Нові сорти*	152	379	+150	+189
Елстар	452	341	-25	-21
Джонагоред	191	311	+63	+63
Бреберн	324	264	-19	-17
Фуджі	260	221	-15	-12
Глостер	147	176	+20	+42
Джонатан	242	164	-32	-41
Кріпс Пінк	184	147	-20	-13
Бремлі Сідлінг	91	80	-12	-15
Кокс Пелін Оранж	89	68	-23	-16
Ренет канадський	108	67	-38	-34
Імператор	61	63	+3	-10
Боскоп	72	58	-19	-18
Лобо	100	50	-50	-43
Кортланд	70	40	-43	-40
Ред Джонапринц	32	38	+19	+28
Стеймен	17	13	-22	-21
Спартан	6	6	+4	-14

Примітка. *Аріан, Белжіка, Веллант, Грінстар, Джаз, Джунамі, Діва, Камео, Канзі, Маріак, Рубенс, Тентейшен, Хоней Кранч та інші.

попередні роки, домінує сорт Голден Делішес (табл. 2). Наступні місця у топ-десятці найбільш популярних у виробництві країн ЄС посідають сорти Гала (11%), Айдаред (8,9), Джонаголд і його клони Джонагоред та Ред Джонапринц (8,4), далі, з суттєвим відставанням, – Ред Делішес (5,7), Чемпіон (4,2) Елстар (3,5), Бреберн (2,7) Фуджі (2,3) та Глостер (1,8%).

Хоча сорт Голден Делішес є визнаним лідером світового виробництва яблук,

протягом останніх років його валова продукція в країнах Євросоюзу знижується. У порівнянні з результатами попередніх п'яти років, за прогнозом на поточний сезон, суттєву частину валового збору можуть недобрати сорти Лобо (-43%), Джонатан (-41) і Кортланд (-40%), близько третини – Ренет канадський (-34%) і Джонаголд (-27%) та п'яту частину (-14...-21%) сорти Елстар, Ред Делішес і Спартан.

На фоні неухильного спаду виробництва чималого числа сортів традиційного асортименту майже подвоїться продукція яблук з групи новітніх клубних сортів, куди входять Веллант, Джаз, Кameleon, Канзі та інші (див. примітку до табл. 2).

Активно нарощується виробництво яблук сорту Джонагоред, збільшившись протягом останніх п'яти років більше ніж наполовину; більше ніж на третину зросла продукція сортів Глостер (+42%) і Чемпіон (+35) та майже на третину – сорту Ред Джонапринц (+28%).

Розглянуті для Євросоюзу тенденції, в основному, притаманні й окремим регіонам Західної Європи (табл. 3). Серед більшості країн її південної частини – Іспанії, Італії, Португалії і Франції – лідерство за обсягом виробництва утримує сорт Голден Делішес, щоправда з 45% спадом за останню п'ятирічку у Франції, на 22% в Італії, на 15 – в Португалії та 7% в Італії. У Греції ж лідируюча позиція стабільно за сортом Ред Делішес.

В центральнo-європейських країнах – Бельгії, Голландії та Німеччині – домінують сорти Елстар і Джонаголд з майже на третину нижчою продукцією останнього, а в південно-східній її частині – Румунії, Польщі, Угорщині та Чехії – Айдаред з приростом у 19–36%, Голден Делішес з 1,5-разовим ростом в Румунії та Чемпіон (+38% у Польщі).

У Бельгії продовжують закладати насадження яблуні сортами Джонаголд, Джонагоред і Канзі, вилучивши з асортименту Грінстар, Елстар і більшість традиційних сортів. В Голландії ж ще садять потрохи Елстар, більшою мірою – клубні сорти Джунамі, Канзі, Рубенс і Веллант, тоді як площа насаджень сорту Джонаголд неухильно зменшується. Голландські садівники більше від бельгійських вірять у можливість підвищення рентабельності запровадженням клубних сортів.

Виробництво клубних сортів Аріан, Белгіка, Веллант, Грінстар, Джаз, Джунамі, Діва, Кameleon, Канзі, Маріак, Рубенс, Тентейшн, Хоней Кранч та інших постійно зростає (табл. 4). Лідерську позицію утримує Кріпс Пінк (в торгівлі відомий як Пінк Леді), більш ніж удвічі зросло виробництво сортів Канзі (Нікотер) та Евеліна. Навесні 2011 р. мало бути посаджено ще чотири мільйони дерев сорту Канзі, 1,7 – Джунамі, 1,6 – Джаз та 1,5 млн. дерев Фуджі Кіку 8 [2].

Проте в умовах надто широкого вибору не всі сорти яблуні втримаються на ринку. Протягом останнього десятиріччя різко зросло зацікавлення й інвестиції в сорти і групи сортів яблук з довгого списку комерційних назв, серед яких Ambrosia, Arctic Golden, Arctic Granny, Ariane, Ariwa, Autento, Aztec, Cameo, Candy, Choupette, Enchanted, Envy, Eva, Evelina, Evolution, Fireside, Galmac, Greenstar, Haralson, Honeycrisp, Honeycrunch, Honeygold, Isaaq, Jazz, Juliet,

3.Продукція плодів провідних сортів яблуні в країнах Євросоюзу [4], тис.тонн

<i>Країна</i>	<i>Сорт</i>	<i>2011р.</i>	<i>2012р. (прогноз)</i>	<i>2012 2011,%</i>	<i>2012 2009-2011,%</i>
Німеччина	Елстар	184	155	-16	-14
	Джонаголд	147	130	-12	-8
	Джонагоред	100	90	-10	-13
Голландія	Елстар	172	122	-29	-25
	Джонаголд	132	87	-34	-28
Бельгія	Джонаголд	131	86	-35	-39
	Джонагоред	76	49	-35	-35
Польща	Айдаред	420	580	+38	+36
	Чемпіон	310	390	+26	+38
	Голден Делішес	270	300	+11	+25
Угорщина	Айдаред	51	92	+80	+19
	Голден Делішес	42	63	+49	+2
	Джонатан	79	59	-26	-55
Австрія	Голден Делішес	57	43	-25	-21
	Гала	38	32	-16	-10
	Джонаголд	28	18	-36	-31
Чехія	Голден Делішес	21	25	+18	0
	Айдаред	18	18	-2	-37
	Джонаголд	8	8	+1	-12
Італія	Голден Делішес	1021	910	-11	-7
	Гала	318	278	-13	-12
	Ред Делішес	253	201	-21	-21
	Фуджі	164	146	-11	-9
Франція	Голден Делішес	581	320	-45	-45
	Гала	269	227	-16	-12
	Гранні Сміт	210	151	-28	-22
	Бреберн	102	60	-41	-43
Іспанія	Голден Делішес	282	209	-26	-22
	Гала	95	74	-22	-22
Румунія	Голден Делішес	79	108	+37	+57
	Джонатан	112	105	-7	+6
Греція	Ред Делішес	167	169	+1	+8
	Гранні Сміт	54	48	-11	+21
Португалія	Голден Делішес	122	104	-15	-15
	Гала	61	52	-15	-15
	Ред Делішес	48	41	-14	-14

Junami, Kalei, Kanzi, Kiku, Lady Alice, Marlene, Mairac, Modi, Mozart, Opal, Pacific Rose, Pink Lady, PremA153, PremA197, Red Prince, Redlove, Rubens, Smitten, Sonya, SweetTango, Sweeties, Tentation, Toshiro, Tunda, Wellant, Zari, Zestar, Zonga.

Унаслідок перенасичення Європейського ринку тривале "виживання" більшості ліцензованих і клубних сортів яблуні ставлять під сумнів, оскільки, не задовольнивши споживача, вони поступово "випадають" з торгівлі. Хоча "життєздатність" окремих ліцензованих сортів яблуні досить висока, переглядають доцільність інвестування в ті клубні проекти, де покращення якості, врожайності і рентабельності залишається під знаком питання.

На щорічній виставці "Інтерпома-2012" в Південному Тиролі (Італія) було презентовано чимало нових сортів, які шукають свого місця і частки на ринку, однак майбутні сортові новинки яблук під великим знаком питання. Чи принесуть окремі з них щось особливе з точки зору прибутку, чи виявляться посередніми або двійниками? Наступного сортового "лідера" знайти нелегко, оскільки забагато сортів, що заважають це зробити.

З іншого боку, такі сорти становлять лише невелику частку загальносвітового виробництва яблук, де домінують неліцензовані сорти Гала, Бреберн, Фуджі й Голден Делішес, маркетинг яких забрав чимало коштів в останні роки [2].

Новинкою залишаються червоном'ясі сорти яблук, чимало з яких випробовують на практиці, проте не отримують позитивних результатів за причини недостатньо високого смаку [5].

За межами Євросоюзу

У Китаї виробництво яблук у 2010 р. зросло до 33 млн. тонн (табл. 5), а в п'яти країнах південної півкулі – Чилі, Аргентині, Австралії і Новій Зеландії – залишилося на рівні 5,1 мл. тонн.

Протягом 2007–2010 рр. активно нарощують валові збори плодів Індія (+12%), Бразилія (+10), Північна Корея (+11), а з постсоціалістичних країн – Білорусь (+47%), Узбекистан (+24) та Україна (+16%), що пов'язують зі вступом у

4. Виробництво яблук клубних сортів у країнах Євросоюзу [3], тонн

<i>Сорт</i>	<i>2009 р.</i>	<i>2010 р.</i>
Пінк Леді	107 000	115 000
Канзі	16 500	34 000
Ред Принц	30 000	30 000
Джунамі	11 000	13 000
Рубенс	15 000	17 000
Джазз	16 100	16 500
Кіку	12 000	15 000
Камео	10 000	10 000
Грінстар	6 200	6 500
Евеліна	1 000	2 200
Веллант	2 000	3 000
Всього	226 800	262 200

**6. Виробництво яблук в окремих країнах за межами Євросоюзу [4],
тис. тонн**

<i>Країна</i>	<i>2008р.</i>	<i>2009р.</i>	<i>2010р.</i>	<i>2010 2009, %</i>	<i>2010 2007-09, %</i>
Китай	29850	31684	33265	+5	+12
США	4370	4402	4212	-10	-2
Туреччина	2504	2782	2600	-9	+1
Індія	1985	1795	2163	+21	+12
Іран	2718	2000	1662	-17	-32
Бразилія	1124	1223	1276	+4	+10
Чилі	1280	1090	1100	+1	-12
Росія	1120	1435	986	-31	-39
Україна	719	853	897	+5	+16
Аргентина	950	1027	851	-17	-14
Японія	911	846	798	-6	-8
Корея Північна	680	720	752	+4	+11
Південна Африка	771	816	740	-9	-3
Узбекистан	585	635	712	+12	+24
Білорусь	380	432	526	+22	+47
У світі	68731	70518	69572	-1	-2

плодоношення нових насаджень.

Нові крупні насадження яблуні закладено також на півдні Росії, в Грузії та Азербайджані [5].

Література

1. Binard P. European apple outlook 2012// 36-th International conference Prognosfruit 2012. 2-4.08. 2012.- Toulouse, 2012.- 31 pp.
2. Dithans D. www.fruitnet.com
3. Schwartau H. Almost 300 000 tonnes of club varieties // European fruitgrowers magazine. - 2010. - №12. - P. 23-25.
4. Wapa: European apple and pear crop forecast // 36-th International conference Prognosfruit 2012. 2-4.08. 2012.- Toulouse, 2012.- 106 pp.
5. Werth K. The apple in the world.- www.freshplaza.com